

Contingut i formalització del document d'alta voluntària

Març de 2025



Generalitat
de Catalunya

Autoria:

© 2025, Comissió Tècnica en Matèria de Documentació Clínica

Alguns drets reservats

© 2025, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.



Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la pàgina web de Creative Commons.

Edita:

Secretaria General

1a edició:

Barcelona, març de 2025.

DOI:

10.62727/DSalut/13675

Assessorament lingüístic:

Servei de Planificació Lingüística del Departament de Salut.

Disseny de plantilla accessible 1.09.

Oficina de Comunicació. Identitat Corporativa.

Sumari

1	Introducció	4
2	Objectius de la recomanació	5
3	Contingut	5
4	Aspectes en relació amb la formalització del document	6
5	Conservació del document	7
6	Constància a la història clínica	7
	Annex: Model genèric de document d'alta voluntària	8

1 Introducció

L'alta voluntària o alta en contra del consell clínic és aquella situació en la qual la persona que està sent atesa rebutja el tractament o indicacions clíniques de l'equip facultatiu i vol finalitzar la relació assistencial que té amb un equip assistencial o una institució abans de la indicació d'alta. Ha de tenir les característiques següents:

- Hi ha una sol·licitud de la persona abans de la indicació d'alta.
- Es dona en una persona que té la capacitat cognitiva conservada.
- Es produeix en contra del criteri clínic i en una situació en què no hi ha alternatives pel que fa al tractament o seguiment assistencial o, si n'hi ha, la persona atesa tampoc les accepta.

Cal diferenciar el concepte d'alta voluntària del concepte de fuga-evasió, alta administrativa i alta forçosa¹. Aquesta recomanació se cenyeix exclusivament a l'alta voluntària i, sobretot, al document que en deixa constància.

Habitualment les altes voluntàries es produeixen en el context d'un episodi d'urgència o d'hospitalització, però també n'hi ha en l'àmbit ambulatori (p. ex. hospital de dia). Hi ha molta variabilitat en el nombre d'altes voluntàries segons les institucions².

Cal dir que l'alta voluntària té unes implicacions tant a nivell legal com de qualitat assistencial:

- És un dret reconegut, però que implica complir amb els requisits propis del procés d'estar informat i poder decidir (informació, capacitat, voluntarietat).
- Des del punt de vista de la qualitat assistencial, cal veure l'alta voluntària en molts casos com un problema d'adherència terapèutica i un resultat advers que cal prevenir.

El document d'alta voluntària és el document que signa la persona atesa conforme exerceix el dret a l'alta voluntària i en deixa constància. El document

¹ El concepte d'alta voluntària implica que és comunicada per la persona atesa i es formalitza amb l'equip professional.

El concepte fuga o evasió és quan la persona marxa sense informar i no s'ha de confondre amb el d'alta voluntària.

També s'utilitza el concepte d'alta administrativa que és quan la persona marxa del centre sense esperar a completar el procés assistencial i no signa cap document d'alta voluntària però sí que informa que se'n va. A molts llocs no es fa distinció entre fuga-evasió i alta administrativa.

² Segons les dades del 2023 del CMBD de Catalunya, d'hospitalització i urgències proporcionades pel programa PADRIS, a sol·licitud d'aquesta Comissió, es constata que hi ha un 0,4% d'altes voluntàries en hospitalització i 1,2% d'altes voluntàries d'urgències.

Segons les dades del Ministeri de Sanitat (dades del 2016-2019), el percentatge d'altes voluntàries oscil·la entre 0,2% i 3,3% i una mitjana entre 0,40% i 0,51% entre les diferents comunitats autònomes. En diferents articles que toquen el tema de l'alta voluntària, s'hi refereixen percentatges entre l'1% i 2%.

permet alliberar els professionals de salut i el centre sanitari de responsabilitat en cas que la salut de la persona pugui empitjorar a causa d'aquesta decisió.

En l'àmbit legislatiu no hi ha res que indiqui com ha de ser un document d'alta voluntària:

- L'article 10 de la Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica, determina clarament que, en el conjunt mínim de documents de la història clínica, hi ha el document d'alta voluntària, document diferent al del consentiment informat i al de l'informe d'alta. Però no hi diu res més ni defineix que és una alta voluntària ni com ha de ser el document d'alta voluntària.
- D'altra banda, la Llei 41/2002 en el seu article 21 també menciona la possibilitat de la signatura de l'alta voluntària quan parla de la possibilitat de l'alta forçosa, però no fa referència explícita a un document d'alta voluntària ni tampoc figura en el conjunt mínim de documents de la història clínica.

Més enllà de la legislació:

- Hi ha articles, recomanacions i altres documents que tracten parcialment sobre l'alta voluntària, però no se n'ha trobat cap que faci especificacions detallades sobre el document d'alta voluntària.
- Es constata que diferents institucions han elaborat models d'alta voluntària amb redactats i continguts diferents i també que hi ha institucions que no tenen un model propi sinó que fan signar la persona atesa en l'informe d'alta.

2 Objectius de la recomanació

- 1- Indicar quins han de ser els continguts d'un document d'alta voluntària
- 2- Indicar com s'ha de formalitzar aquest document
- 3- Indicar la seva gestió documental (temps de conservació, etc.).

3 Contingut

El document d'alta voluntària és el document que signa la persona (o la seva representació legal amb facultats suficients per fer-ho³) conforme exerceix el dret a l'alta voluntària i en deixa constància. El document permet alliberar els

³ Cal tenir present que quan la decisió dels representants legals sigui contrària als interessos de la vida o salut del pacient els fets s'hauran de posar en coneixement de l'autoritat judicial a fi d'obtenir el consentiment en el seguiment del tractament, llevat que per raons d'urgència no sigui possible obtenir l'autorització judicial, cas en el qual els professionals sanitaris adoptaran les mesures necessàries per a la salvaguarda de la vida o salut del pacient (article 9.6 de la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica).

professionals de salut i el centre sanitari de responsabilitat en cas que la salut de la persona atesa pugui empitjorar a causa d'aquesta decisió.

En el contingut mínim d'aquest document ha de constar:

- 1- A la capçalera del document les dades identificatives de la institució, de la persona atesa i de l'episodi (com qualsevol document clínic de la institució).
- 2- Dades del professional responsable que redacta el contingut del document (nom i cognoms del facultatiu o facultativa i núm. de col·legiació), conforme forma part de l'equip responsable de la persona atesa⁴.
- 3- De manera resumida, el motiu de consulta/diagnòstic i la situació de salut actual.
- 4- Quin és el tractament o seguiment que no s'accepta.
- 5- Les possibles alternatives, si n'hi ha, que s'han ofert.
- 6- Quins poden ser els riscos clínics de la decisió.
- 7- Remarcar explícitament que marxa contra el consell professional o bé que no accepta tractament/seguiment.
- 8- De manera explícita, la competència de la persona atesa, és a dir, que comprèn i que assumeix les possibles conseqüències de la seva decisió.
- 9- El motiu pel qual se sol·licita l'alta voluntària.
- 10-A l'apartat de signatura: el nom i cognoms de la persona atesa (o de qui en tingui la representació legal amb facultats suficients).
- 11-Data de la signatura.

4 Aspectes en relació amb la formalització del document

El document d'alta voluntària ha d'estar signat per la persona atesa (o la seva representació legal amb facultats suficients per fer-ho), perquè sigui un document vàlid i es pugui considerar que hi ha hagut una alta voluntària⁵.

El document ha d'estar signat el mateix dia de l'alta.

El document d'alta voluntària ha d'estar signat pels pares o tutors legals quan la persona sigui menor de 16 anys o, en el cas de ser major d'edat subjecte a mesures de suport per qui tingui les facultats representatives suficients.

⁴ No fa falta que el document d'alta voluntària sigui signat per cap professional mentre constin les dades identificatives de qui ha redactat el document.

⁵ En el document d'alta voluntària no cal que hi constin signatures de testimonis.

5 Conservació del document

El document d'alta voluntària ha de formar part de la història clínica. En cas que sigui un document en suport paper es pot escanejar per incorporar-lo a la història clínica electrònica. Igualment, el document en suport paper s'ha de conservar perquè té una signatura manuscrita i pot ser requerit a efectes legals.

S'ha de conservar un mínim de quinze anys de la data de formalització, de finalització del procés assistencial⁶.

6 Constància a la història clínica

En episodis d'hospitalització o urgències, el document d'alta voluntària no eximeix el personal facultatiu de redactar un informe d'alta complet incloent-hi recomanacions a l'alta. En aquest document també ha de constar que la persona ha exercit el dret de l'alta voluntària i que ha signat el document corresponent.

En episodis ambulatoris on s'ha formalitzat un document d'alta voluntària, ha de constar també en el curs clínic.

En cas que la persona atesa es negui a signar el document d'alta voluntària també cal fer constar aquesta situació a la història clínica.

⁶ Vegeu la recomanació de "tractament i consideració de la documentació assistencial signada pel pacient".

Annex: Model genèric de document d'alta voluntària

Nota: aquest model és una proposta de disseny i contingut de document d'alta voluntària basada en aquesta recomanació. És només un exemple i cada institució l'ha d'adaptar al seu context i estil de documentació.

1. Capçalera

*Ha de contenir les dades identificatives de la institució, persona atesa i episodi segons el model estàndard de capçalera de document clínic de la institució

2. Text del cos del document

**D'acord amb la normativa, l'alta voluntària està regulada i es formalitza mitjançant la signatura d'aquest document. Està previst quan la persona atesa rebutja les possibilitats de tractament que li ofereix l'equip assistencial.*

Jo, «Nom i cognoms», estic sent atès/a al centre X i, en contra de les indicacions de l'equip responsable del meu cas, he sol·licitat l'alta per voluntat pròpia.

L'equip assistencial i en el seu nom «Nom i cognom del professional» («núm. de col·legiació») m'ha informat que el meu diagnòstic i estat actual són:

També m'ha informat que atès el meu diagnòstic i estat actual hauria de continuar sent atès per:

(cal especificar tipus de tractament o seguiment que es voldria aplicar)

També m'ha informat, si n'hi ha, de les possibilitats alternatives de tractament entorn al meu procés.

(cal especificar alternatives ofertes o si no hi ha alternatives)

Les conseqüències que pot comportar la meva decisió d'alta voluntària m'han estat explicades i són, principalment:

(cal especificar riscos de salut – possibles complicacions)

Considero que estic informat dels possibles riscos i assumeixo la responsabilitat de la meva decisió i, perquè en quedi constància, signo aquest document.

Municipi, dd de mes de aaaa

«DNI/NIE» de la persona atesa

Signatura de la persona atesa